

275-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p> (дата звернення: 15.10.2020).

5. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p> (дата звернення: 15.10.2020).

6. Сидор І. П., Карпишин Н. І. Місцеве оподаткування у контексті фінансового забезпечення суспільних послуг. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2020/58.pdf (дата звернення: 12.10.2020)

7. Товкун Л. Місцеві податки та збори як складові податкової системи України: їх особливості та розвиток. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2015. Вип. 29. С. 85–96.

Бринюк Тетяна Петрівна
Студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку
Квасниця Оксана Василівна
К.е.н, доцент кафедри фінансів ім.С.І. Юрія
Чернега Юлія Сергіївна
Студентка 2 курсу ОС «магістр» ННІОТ
Західноукраїнський національний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Перебудова сучасних соціальних та культурних умов життєдіяльності суспільства, економічна невизначеність в Україні породжують різноманітні проблеми у галузі вищої освіти, пошук шляхів для розв'язання яких пов'язаний значною мірою з підготовкою майбутніх фахівців з фінансової грамотності у закладах вищої освіти. Тому, досліджуючи проблематику професійної підготовки фахівців з фінансової грамотності, вважаємо необхідним визначити,

насамперед, термінологічний апарат дослідження, охарактеризувати періоди формування професійної освіти в Україні.

Як зазначає академік В. Андрущенко: «Освіта – інерційна система. Вона з опором сприймає інновації і одночасно потужно тримається за те, до чого звикли й з чим в принципі змирилися. Тому реформу в галузі освіти не можна розглядати як просту підготовку Урядової постанови, прийняття Закону чи відповідного Указу Президента. Це – розгалужена, довготривала й копітка робота, позитивні зрушення в якій межують як з старими недоліками, так і з новими помилками» [1, с. 325].

Варто констатувати той факт, що сучасна університетська педагогічна освіта багатьма вченими трактується як «багаторівнева система, що охоплює неперервну підготовку студентів (бакалаврів і магістрів), науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, а також перепідготовку педагогічних працівників та підвищення їх кваліфікації. Основними її характеристиками є фундаментальність, універсальність, гуманітарна та науково-дослідна спрямованість, що забезпечуються такими змістовими рівнями, як загальнокультурна й антропологічна, професійно-педагогічна та профільована педагогічна освіта» [2, с. 33].

У контексті нашого дослідження вважаємо за доцільне розкрити зміст таких основних категорій та понять, як: «підготовка», «професійна підготовка» фахівців з фінансової грамотності.

Зміст поняття «підготовка» трактується науковцями як «різновид організованої (формальної та неформальної) освіти для досягнення визначених у дослідницькій, освітній або навчальній програмі цілей учіння, що ведуть до набуття або вдосконалення кваліфікації відповідно до чинної Міжнародної стандартної класифікації освіти 2011 р., Міжнародної стандартної класифікації трудових занять 2008 р. та слухних українських законодавчо-регулятивних норм» [3, с. 134].

У педагогічній енциклопедії «підготовка» визначається як «сукупність спеціальних знань, умінь й навичок, якостей, трудового досвіду й норм

поведінки, які забезпечують можливість успішної роботи з визначеної професії; як процес повідомлення відповідних знань й умінь» [4, с. 490].

У педагогічному словнику за редакцією М. Ярмаченка поняття «підготовка» визначено як процес формування та збагачення настанов, знань та умінь, що необхідні індивіду для адекватного виконання специфічних завдань [5, с. 103].

Відповідно до Енциклопедії професійної освіти за редакцією С. Батишева підготовка як загальний термін застосовується стосовно до прикладних завдань освіти, які передбачають опанування людиною соціального досвіду з метою його подальшого використання при виконанні специфічних завдань практичного, пізнавального або навчального характеру. Термін «підготовка» може також використовуватися у кількох значеннях, а саме: а) навчання – формування підготовленості особистості до виконання майбутніх професійних завдань; б) підготовленість – наявність в особистості компетентності, знань і умінь, необхідних для виконання професійних завдань. У більш вузькому значенні підготовку тлумачать як «спеціалізоване навчання» [6, с. 272].

У Великому тлумачному словнику української мови термін «підготовка» потрактовується як «запас знань, навичок, досвід і таке інше, набутий у процесі навчання, практичної діяльності» [7, с. 767].

«Професійна підготовка – система організаційних і педагогічних заходів, що забезпечує формування в особистості професійної спрямованості, знань, навичок, умінь і професійної готовності [8, с. 146].

Ми будемо керуватися тлумаченням, що міститься в Законі України «Про вищу освіту», а саме: «професійна підготовка – це здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю».

В. Андрущенко як співавтор документа «Педагогічна Конституція Європи» наголошує, що «об'єднані освітні процеси, які відбуваються в сучасній Європі, спонукають до пошуку спільних засад складної архітектури професійної підготовки педагогів. Педагогічна Конституція Європи якраз і передбачає

визначення єдиної ціннісної та методологічної платформи підготовки нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ ст.» [9, с. 7].

Р. Горбатюк визначає методичну підготовку педагогів професійного навчання як невід'ємну складову їх професійної підготовки, але, разом з тим, «окремою самостійною компонентою, яка полягає в забезпеченні інтеграції суміжних наукових знань в процесі аналізу і вибору шляхів навчання, обґрунтуванні принципів, змісту, методів і форм навчання в кожній конкретній ситуації. У системі підготовки педагогів професійного навчання необхідно використовувати об'єднувальний компонент, який інтегрує всі блоки (цикли) в єдине ціле – «моноспеціальність» [10, с. 129–130].

Таким чином узагальнюючи різні трактування пропонуємо наше визначення: професійна підготовка педагогів з фінансової грамотності – це складний багаторівневий процес поліфункціональної діяльності майбутнього фахівця в галузі професійної освіти, результатом якого є формування професійної готовності майбутнього педагога професійного навчання, що проявляється у розвитку фінансової грамотності, педагогічної компетентності та педагогічної культури особистості.

Відповідно до Енциклопедії освіти за редакцією В. Кременя «педагог професійного навчання – педагогічний працівник професійно-технічного навчального закладу або ВНЗ, який поєднує функції майстра виробничого навчання і викладача спеціальних та профільно-орієнтованих дисциплін.

Необхідність підготовки майбутніх педагогів професійного навчання зумовлена впровадженням інноваційних та інформаційних технологій навчання, необхідністю формування якісно нового педагога професійної школи, підготовленого до роботи в сучасних умовах, здатного адаптуватися до педагогічних інновацій і швидко реагувати на сучасні і перспективні процеси соціально-економічного розвитку суспільства» [11, с. 635].

О. Щербак застосовує більш всеохоплююче визначення «професійно-педагогічна освіта». Це викликано появою нових професій на ринку праці, що зумовило необхідність здійснювати підготовку викладачів для нетехнічних

закладів освіти, зокрема сфери послуг, туризму, художнього профілю, дизайну. Отже, «професійно-педагогічна освіта – це процес формування спеціалістів, який забезпечує підготовку людини до діяльності за конкретною професією; до виконання повного спектру професійно-педагогічних функцій, а також самореалізації у професійній діяльності. З іншого боку, цей термін означає результат – засвоєну людиною сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, соціально і професійно важливих якостей, які дозволяють їй успішно працювати у сфері професійної освіти» [12, с. 50–51].

Відтак, педагоги професійного навчання інтерпретуються як мобільні фахівці, здатні навчатися упродовж життя, критично мислити і досягати поставлених цілей, співпрацювати у команді та спілкуватися в інтернаціональному середовищі.

Серед тенденцій розвитку професійної освіти доцільно виокремити: «впровадження конструктивних ідей зарубіжного досвіду, розроблення системи консультування учнів і студентів закладів професійної освіти з розвитку професійної кар'єри, проектування інформаційно-освітнього середовища закладів професійної освіти, а також дослідження теоретичних і методичних засад підготовки молодших спеціалістів у технікумах і коледжах, підготовки викладачів, педагогів професійного навчання, майстрів та інструкторів до запровадження інноваційних педагогічних технологій, розширення дослідно-експериментальної роботи на базі закладів професійної освіти і підприємств» [13, с. 96-97].

Аналіз розвитку професійної освіти свідчить про те, що сучасна система підготовки майбутніх педагогів професійного навчання потребує суттєвої модернізації із урахуванням кращих традицій зарубіжних країн. Як зазначає Н. Ничкало, «модернізація професійної освіти і навчання в автономному режимі, у закритому педагогічному й виробничому середовищі – це неможлива й не реальна справа. Тут вкрай необхідні міжнародна співпраця, педагогічний діалог, виявлення спільного і розбіжностей у системах професійної освіти і навчання різних держав та України» [14, с. 145]. Отже, доречним є вивчення досвіду

європейських країн реалізації професійної освіти з метою визначення провідних положень, що стануть корисними при забезпеченні професійної підготовки фахівців з фінансової грамотності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. Київ: Знання України, 2008. 819 с.
2. Дем'яненко Н. М. Підготовка педагогічних кадрів: пошук інноваційної моделі. Рідна школа, 2012. № 4–5. С. 32–38.
3. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / за наук. ред. Є. Р. Чернишової; Держ. вищ. навч. заклад «Ун-т менедж. освіти». Київ: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. 230 с.
4. Педагогическая энциклопедия: в 4 т. / гл. ред. И. А. Каиров и др. Москва: Сов. энциклопедия, 1964. (Энциклопедии. Справочники. Словари). Т. 4: Сн–Я. 1968. 911 с.
5. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. Київ: Педагогічна думка, 2001. 514 с.
6. Энциклопедия профессионального образования: в 3-х т. / под ред. С. Я. Батышева. Москва : АПО, 1999. Т. 2. 440 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
8. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / за наук. ред. Є. Р. Чернишової; Держ. вищ. навч. заклад «Ун-т менедж. освіти». Київ: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. 230 с.
9. Андрущенко В. П. Аксиологічна платформа підготовки сучасного вчителя. Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: збірник наукових праць. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. Вип. 36. С. 5–8.

10. Горбатюк Р. Проектування психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. Хмельницький: НАДПСУ, 2017. № 4. С. 123–134.

11. Дубасенюк О. А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія/ за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 14–47.

12. Щербак О. І. Проблеми професійно-педагогічної освіти в сучасних умовах. Проблеми інженерно-педагогічної освіти: збірник наукових праць Української інженерно-педагогічної академії. Харків, 2007. Вип. 18–19. С. 50–56.

13. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.

14. Ничкало Н. Г. Система «людина-праця» як основа інтердисциплінарності педагогіки. Сучасні технології навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців: матеріали всеукр. наук.-практ. конференції, 9-10 жовт. 2013 р., м. Львів / НАПН України, Львів. НПЦ професійно-технічної освіти. Львів: СПОЛОМ, 2013. С. 15–29.